MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoly-igtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amally jurnal

2026-YIL

SENTYABR / 9-SON, IV-QISM

Milliy nashrlar

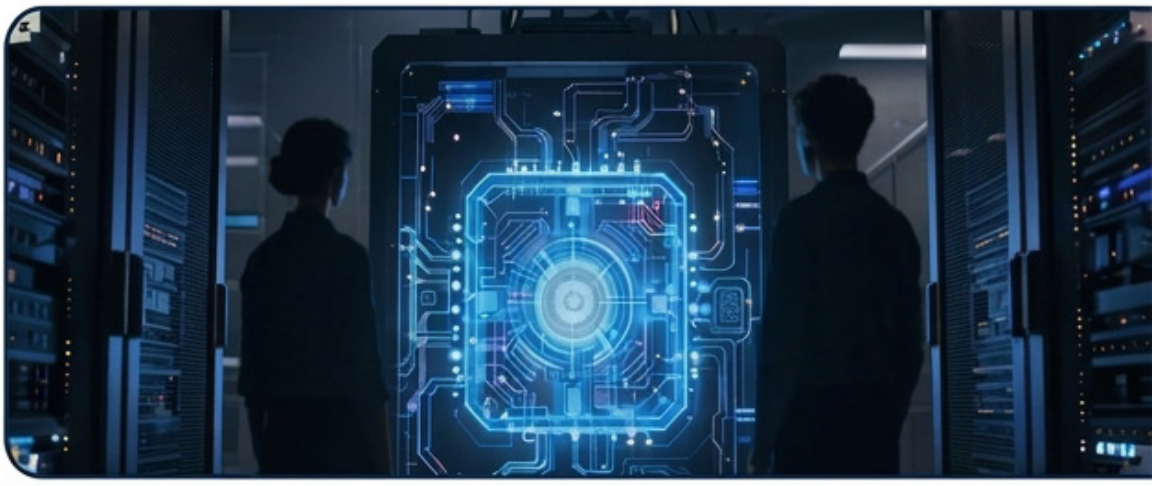
OAK: https://oak.us/pages/4802

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Schotar

ISSN INTERAATIONAL STANGARO SERIAL NUMBER INTERRATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

Elektron nashr, 2026-yil, sentyabr.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz:
1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

SANOAT KORXONALARIDA TEJAMKOR MENEJMENTNING ASOSIY TAMOYILLARI VA ULARNING AMALIYOTGA JORIY ETILISHI 9
Xakimov Umarxon Rustamjon o‘g‘li
RAQAMLI MONITORING SAMARADORLIGI VA MINTAQAVIY IQTISODIY NOMUTANOSIBLIKLAR O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIKNI BAHOLASHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARINI TAKOMILLASHTIRISH 13
Qozaqova Munojat Sharifjanovna
TURIZM INFRATUZILMASINING IQTISODIY MOHIYATI, TARKIBIY TUZILISHI VA HUDUDIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI 21
Zuparova Nargiza, Yusupov Saidvali
MACHINE LEARNING MODELS IN ECONOMETRIC ANALYSIS ACROSS CENTRAL ASIA 28
Rahbar Yusupova
ОПРЕДЕЛЕНИЕ БЕЗОПАСНЫХ УСЛОВИЙ РАЗГРУЗКИ АВТОСАМОСВАЛОВ НА ОТКОС ОТВАЛА 34
Умаров Фарходбек, Саидова Лола, Умарова Мохичехра, Буриева Камола
РАЗРАБОТКА КЕРАМИЧЕСКОГО ЛЕГИРУЮЩЕГО ФЛЮСА НА ОСНОВЕ МЕСТНОГО МИНЕРАЛЬНОГО СЫРЬЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ИЗНОСОСТОЙКОСТИ НАПЛАВЛЕННОГО МЕТАЛЛА 41
Дунящин Николай, Мадалиев Самандар
INNOVATSION EKOTIZIMNING IQTISODIY MOHIYATI VA BOSHQARUV USULLARI 47
Turg‘unov Behzodbek, Karimov Muzaffar, Maraimova Umida
KUTUBXONACHILIK TA’LIMIDA TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK ISTIQBOLLAR 51
To‘ychiyeva Shoiraxon No‘monovna
YASHIL USULDA NANOKUMUSH SINTEZINING KOLLOID-KIMYOVIY ASOSLARI 57
Hoshimov Farhod, Xoldorova Ruxsora
УКРЕПЛЕНИЕ МЕХАНИЗМОВ БОРЬБЫ С ОТМЫВАНИЕМ ДЕНЕГ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 61
Абдиев Шахбоз Сайитмуродович
AKADEMIK LITSEYLARDA DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI VA AUDIT NATIJADORLIGINI BAHOLASH 68
Kariyev Maxmudjon Ganiyevich
O‘ZBEKISTONDA TEMIR YO‘L TRANSPORTINI RAQAMLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 72
Xudoyorova Mehrangiz Murodovna
NUKUS SHAHRIDAGI KO‘P XONADONLI TURAR-JOY BINOLARI QURILISHINING SMETA NARXLARINI SHAKLLANTIRISH: LOKAL SMETA, OBYEKTLI SMETA, ERKIN SMETALI HISOB-KITOB VA SMETA ME’YORLARI 77
Tajeddinova Elmira Azatovna
VELSLASH KLINKER CHIQINDISIDAN QIMMATBAHO METALLARNI KOMPLEKS AJRATIB OLISH TEXNOLOGIYASINI TADQIQ QILISH 84
Qayumov Oybek, Uzoqov Shaxrizod, Qurbonov Bunyod
XORAZM VILOYATIDA AGROXIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI TAHLILI 89
Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich
O‘ZBEKISTONDA QAYTA SUG‘URTA FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH: “O‘ZBEKINVEST” EISK AJ MISOLIDA 94
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich
QUYOSH FOTOELEKTR PANELLARINING ASOSIY PARAMETRLARINI TAHLILI VA MODELLARI 100
Safarov Alisher, Qo‘ziyev Zafarbek, A.X. Juraqulov
МАТЕМАТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ТЕПЛОАККУМУЛИРУЮЩЕГО УСТРОЙСТВА НА ОСНОВЕ ПАРАФИНА, ОСНАЩЁННОГО ТЕПЛОВЫМИ ТРУБАМИ 106
Абдуллаев Нодирбек, Жураев Равшан, Шаисламов Алишер

JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHNING BANK FAOLIYATIGA TA'SIRI VA UNGA QARSHI KURASHISH MEXANIZMLARI 114
Rustamov Sunnatillo Rustamovich
CROSS-QUERY UTILITY MEMORY FOR RETRIEVAL-AUGMENTED GENERATION UNDER A FEEDBACK BUDGET 122
Sharifbaev Abdurakhmon
"ESG" MEZONLARI ASOSIDA NEFT VA GAZ SANOATI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI 128
Kudratxodjayeva Ziyoda Kamol qizi
MULTIMODAL MA'LUMOTLAR ASOSIDA DARS JARAYONINI INTELLEKTUAL TAHLIL QILISH TIZIMI .. 132
B. T. Izzetov
MIKROMOLIYA TASHKILOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI 136
Jo'rayev O'tkirbek Mansurovich
O'ZBEKISTONDA TRANSFERT NARXNI SHAKLLANTIRISHNI NAZORAT QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA BASE EROSION AND PROFIT SHIFTING STANDARTLARINI INTEGRATSIYALASH 141
Abdurahimov Abror Zafarovich
XUSUSIY VA IJARA VAGONLARINI TEMIR YO'L STANSIYALARIDA VAQTINCHA JOYLASHTIRISH XIZMATINI TAKOMILLASHTIRISH 147
Shermatov Elbek, Aktamova Iroda
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA OLIY TA'LIM MOLIYAVIY BOSHQARUVIDA XORIJIY TAJRIBA 153
Alimdjanov Farrux Sunnatovich
BIBLIOGRAFIK AXBOROT TIZIMLARIDA MA'LUMOTLAR SIFATI: ANIQLIK, TO'LIQLIK VA ISHONCHLILIK MUAMMOLARI 158
Soxiba Yo'ldasheva Numonovna
TRADE OPENNESS AND THE COMPOSITION OF PUBLIC EXPENDITURE: EVIDENCE FROM TRANSITION ECONOMIES 164
Maxmudov Sardorjon Sobirjon ug'li
SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING STATISTIK TAHLILI 171
Muminova Mavjuda Sharifovna
GIBRID PID–FUZZY–NEURAL NETWORK ASOSIDA SINXRON MASHINALARNING QO'ZG'ATISH TIZIMINI ADAPTIV BOSHQARISH USULI 177
Aliyev Abror Muratkulovich
IOT ASOSIDAGI AQLLI UY TIZIMLARINING KIBERXAVFSIZLIK MUAMMOLARI VA HIMOYALASH MEXANIZMLARI 184
Xudoykulov Zarifjon, Habibjonova Guldofarid
INTEGRATION OF ERGONOMIC, BIOMECHANICAL, PHYSIOLOGICAL AND OPERATIONAL FACTORS IN THE DESIGN OF FUNCTIONAL EQUESTRIAN SPORTSWEAR 191
Kasimova Aziza, Isoqjonova Shaxzoda, Sidiqjanov Jafar, Ganiyeva Muhfira
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA HUDUDIY INVESTITSIYA SIYOSATINING NAZARIY VA AMALIY TAHLILI 199
Sultanov Anvar Abdullaevich
YER VA MOL-MULK SOLIQLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARINI TAKOMILLASHTIRISH 206
Tursunova Zulayxo Abdujobir qizi
ИНЖЕНЕРНЫЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ ДЖИНИРОВАНИЯ ХЛОПКА 212
Дадажанов Арафатали Комилжанович
HUDUDIY IQTISODIY O'SISH DETERMINANTLARINI GURUHLASH VA IKKI BOSQICHLI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USLUBIYOTI 217
Turayev Baxtiyor Ergashevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI .. 224
Allamuratova Gulchexra Maxsetbaevna
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK SIYOSATINI OPTIMALLASHTIRISH: BASEL III STANDARTLARI ASOSIDA TAHLIL (MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA’MINLASHDA LIKVIDLIK RISKINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI) 230
Xakimov Zoxid Norbo‘tayevich
ELEKTR UZATISH TIZIMLARIDA ANOMAL HOLATLARNI ANIQLASHNING MASHINAVIY O‘QITISH ALGORITMI VA APPARAT-DASTURIY MAJMUASI 237
Qodirova Laylo Sobir qizi
ASSESSMENT OF ECONOMIC SECURITY LEVELS AND ANALYSIS OF REGIONAL RISKS IN THE REGIONS OF UZBEKISTAN 243
Anvar Ashirkulovich Islamov
MIKROTO‘LQIN–VAKUUM QURITGICHLARDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI: KONSTRUKTIV VA TEXNOLOGIK YECHIMLAR TAHLILI 248
Baxshullayeva Mubashira Bahodir qizi
KONTREYLER TERMINALLARINING MAQBUL JOYLASHUVINI ANIQLASHNING GIS CHEKLOVLARIGA ASOSLANGAN IKKI DARAJALI MODELI 254
Yakupbayev Xamid Maratovich
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 261
Xamrakulov Eldar Mirkamilovich
SEISMIC ASSESSMENT OF HISTORIC MASONRY WITH SOIL–STRUCTURE INTERACTION: A SCOPUS BIBLIOMETRIC ANALYSIS (2010–MARCH 2025) 268
Naimaxon Musoxonovna Nasrullayeva
SHOLI URUG‘LARINING SUV SHIMUVCHANLIGI, BIOPOTENSIALI VA UNIB CHIQISH KO‘RSATKICHLARIGA MAGNIT MAYDON KUCHLANGANLIGINING TA’SIRI 277
Xayrullayev Shukurullo, N.M. Eshpulatov
РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОЙ ПЛАТЕЖНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ БАНКОВСКИХ УСЛУГ В УЗБЕКИСТАНЕ 283
Убайдуллаева Мафтунахон Акмалхон қизи
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА 289
Худаярова Мехрангиз Мурадовна
O‘ZBEKISTONDA IQTISODIY O‘SISH SIFATINI TA’MINLASHDA BOZOR MEXANIZMLARINING HUDUDIY OMILLARI: OMILLI TAHLIL YONDASHUVI 298
Muxamedov Sanjar Husnutdin o‘g‘li
ODDIY NAPORLI QUVURLARDA ISHQALANISH KUCHINI HISOBGA OLGAN HOLDA GIDRAVLIK ZARBANI HISOBLASH 306
Eshev Sobir, Jonqobilov Ulug‘murad, Jonqobilov Sobir, Rajabov Ulug‘bek, Jonqobilov Bektemir, Xo‘shiyev Shuhrat, Ulug‘muradov Murodilla
GIDROTEXNIKA QURILISHI TA’LIMIDA RAQAMLI-GRAFIK TAYYORGARLIKNING ZAMONAVIY HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 313
Jovliyeva Orasta Zokir qizi
THE ADOPTION OF WATER-SAVING IRRIGATION AMONG RURAL HOUSEHOLDS 321
Tursunkulov Uktam
ISSIQLIK QUVURLARI ASOSIDAGI QUYOSHLI SUV ISITISH TIZIMLARINING TURLI TURAR-JOY BINOLARIDA INTEGRATSIYALASHUVI: ENERGETIK, EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK TAHLILI 327
Ibragimov Umidjon, Ergasheva Nigora, Mirzayorova Sevara

DEVELOPING A BRAND TRUST MODEL FOR INSURANCE COMPANIES: THREE PROMISES, ONE SCORE AND THE LIMITS OF STRUCTURE 333
Ibragimova Maftunakhon Shukhratjon kizi
ТЕХНОЛОГИЯ ПОЛУЧЕНИЯ МИКРОКРИСТАЛЛИЧЕСКОЙ НАНОЦЕЛЛЮЛОЗЫ И ОЦЕНКА ЕЕ КРИСТАЛЛИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ 342
Мирсаидова К.Д., Эгамбердиев Э.А., Холикова С.Дж.
BANK VA NOBANK MOLIYA INSTITUTLARIDAN BEVOSITA SOLIQLARNI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI 348
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИИ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА 353
Умирова Дилноза Сафаровна
O‘ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH JARAYONLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHNING ASOSIY JIHATLARI 360
Ahmadjonov Bahodir Baxtiyor o‘g‘li
YER UCHASTKALARINI ELEKTRON AUKSION ORQALI REALIZATSIYA QILISHNING HUDUDIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TABAQALASHTIRILGAN MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 366
Ubaydov Mirshod Ismailovich
OLIY TA’LIM IQTISODIYOTINI TRANSFORMATSIYA QILISH: SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING KONSEPTUAL YONDASHUVLARI 372
O‘lmasxo‘jayev Zoirxo‘ja Abbos o‘g‘li
O‘ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIYATINI QIMMATLI QOG‘OZLAR BOZORI ORQALI KENGAYTIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI 377
Chorieva Mohichehra Oybek qizi
OLIY TA’LIM MUASSASALARI BARQARORLIGINI TA’MINLASHDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING KONSEPTUAL YONDASHUVLARI 382
Otaxonov Komilxon Saidolim o‘g‘li
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI SHAROITIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVLARIDA AXBOROT XAVFSIZLIGI VA XATARLARNI BOSHQARISH 387
Sharipova Nilufar Mansurjon qizi
SEPARATING SENSIBLE-CAPACITY, GEOMETRY AND LATENT-STORAGE EFFECTS IN A MACROENCAPSULATED RT52 RADIANT FLOOR: A COUNTERFACTUAL UNCERTAINTY FRAMEWORK 392
Jurabek Kamolov, Sokhib Temirov, Marjona Makhmudova
AGRAR SEKTORDA QO‘SHILGAN QIYMAT YARATISH MODELI VA ALGORITMLARINI ISHLAB CHIQISH 401
Berdibekov Adxamjon Ilhomjon o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

UDK: 338.43:330.45 (575.1)

AGRAR SEKTORDA QO‘SHILGAN QIYMAT YARATISH MODELI VA ALGORITMLARINI ISHLAB CHIQISH

Berdibekov Adxamjon Ilhomjon o‘g‘li
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
“Makroiqtisodiy siyosat va prognozlashtirish” kafedrasi assistenti
E-mail: a.berdibekov@tsue.uz

Annotatsiya: Maqolada agrar sektorda qo‘shilgan qiymat yaratishning tarmoqlararo balans tamoyillariga asoslangan to‘rt bo‘g‘inli modeli va uni hisoblash algoritmi ishlab chiqilgan. Qishloq xo‘jaligi, qayta ishlash sanoati, agrologistika va savdo hamda boshqa tarmoqlar o‘rtasidagi oraliq oqimlar matritsasi asosida texnik koeffitsiyentlar, Leontyev teskari matritsasi, mahsulot va qo‘shilgan qiymat multiplikatorlari hisoblangan, yakuniy talabning turli bo‘g‘inlarda o‘zgarishi bo‘yicha ssenariylar taqqoslangan. Qayta ishlash bo‘g‘inidagi talab o‘sishi zanjir bo‘ylab qishloq xo‘jaligida ham sezilarli qo‘shilgan qiymat yaratishi asoslangan.

Kalit so‘zlar: qo‘shilgan qiymat, qiymat zanjiri, tarmoqlararo balans, Leontyev matritsasi, multiplikator, qayta ishlash sanoati, agrologistika, algoritm.

Аннотация: В статье разработаны четырёхзвенная модель создания добавленной стоимости в аграрном секторе, основанная на принципах межотраслевого баланса, и алгоритм её расчёта. На основе матрицы промежуточных потоков между сельским хозяйством, перерабатывающей промышленностью, агрологистикой и торговлей и прочими отраслями рассчитаны технические коэффициенты, обратная матрица Леонтьева, мультипликаторы выпуска и добавленной стоимости, сопоставлены сценарии изменения конечного спроса в различных звеньях.

Ключевые слова: добавленная стоимость, цепочка создания стоимости, межотраслевой баланс, матрица Леонтьева, мультипликатор, перерабатывающая промышленность, агрологистика, алгоритм.

Abstract: The article develops a four-link model of value-added creation in the agrarian sector based on input-output principles and an algorithm for its calculation. Using the matrix of intermediate flows between agriculture, processing industry, agro-logistics and trade and other sectors, technical coefficients, the Leontief inverse, output and value-added multipliers are computed and scenarios of final demand changes in different links are compared. It is shown that demand growth in the processing link generates substantial value added in agriculture along the chain.

Keywords: value added, value chain, input-output balance, Leontief matrix, multiplier, processing industry, agro-logistics, algorithm.

KIRISH

Agrar sektorning iqtisodiyotdagi haqiqiy o‘rni qishloq xo‘jaligining o‘zida yaratilgan qo‘shilgan qiymat bilan cheklanmaydi: xomashyo resurs ta’minoti, saqlash, qayta ishlash, logistika va savdo bo‘g‘inlaridan o‘tib, har bir bosqichda yangi qiymat hosil qiladi. Milliy hisoblar tizimida bu bo‘g‘inlar turli tarmoqlarga taalluqli bo‘lgani sababli agrar qiymat zanjirining umumiy hajmi va tarkibi rasmiy statistikada bevosita ko‘rinmaydi. Natijada agrar siyosat qarorlari ko‘pincha birlamchi ishlab chiqarish hajmiga tayanadi, zanjirning qayta ishlash va logistika bo‘g‘inlaridagi samara esa hisobga olinmaydi.

Tadqiqotning maqsadi agrar sektorda qo‘shilgan qiymat yaratishning bo‘g‘inlararo modelini va uni hisoblash algoritmini ishlab chiqish hamda yakuniy talabning turli bo‘g‘inlarda o‘zgarishining zanjir bo‘ylab taqsimlanadigan samarasini baholashdan iborat. Tadqiqot obyekti – O‘zbekiston agrar qiymat zanjirining 2024-yildagi bo‘g‘inlararo oqimlari; predmeti – bo‘g‘inlar o‘rtasidagi texnologik bog‘liqliklar va ular orqali shakllanadigan qo‘shilgan qiymat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

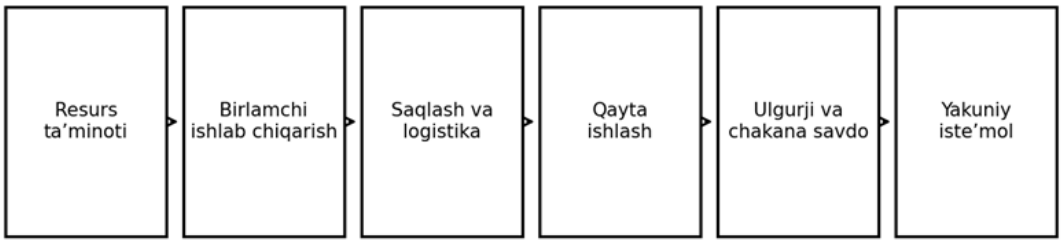
Tarmoqlararo bog‘liqliklarni matritsaviy modellashtirish V. Leontyev [6] tomonidan asos solingan bo‘lib, uning multiplikatorlar nazariyasi R. Miller va P. Bler [7] darsligida tizimli bayon etilgan. Agrar qiymat zanjirlari

tushunchasi G. Gereffi va hammualliflar [8] ishlarida global qiymat zanjirlari boshqaruvi nuqtayi nazaridan, FAO [9] metodologiyasida esa rivojlanayotgan mamlakatlarda zanjirni tahlil qilish va rivojlantirish vositasi sifatida ishlab chiqilgan. K. Barrett va hammualliflar [10] agrar qiymat zanjirlarining rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda tarkibiy transformatsiyasini – qayta ishlash va chakana savdo bo‘g‘inlarining jadal o‘sishini – empirik tadqiq etgan.

O‘zbek tilidagi adabiyotda agrar sektor tarmoqlari o‘rtasidagi iqtisodiy munosabatlar va agrosanoat integratsiyasi A. Abdug‘aniyev [1] hamda B. T. Salimov va hammualliflar [2] darsliklarida, resurslardan foydalanish samaradorligi O‘. P. Umurzoqov va A. S. Sultonov [4] ishida yoritilgan; O. Murtazayev [5] oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda qayta ishlash tarmog‘ining rolini ko‘rsatgan; iqtisodiy-matematik modellashtirish usullari B. B. Berkinov [3] qo‘llanmasida keltirilgan. Biroq ushbu ishlarda agrar qiymat zanjiri bo‘g‘inlari o‘rtasidagi oqimlar matritsaviy shaklda modellashtirilmagan va multiplikatorlar hisoblanmagan, bu esa mazkur tadqiqotning ilmiy yo‘nalishini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Model agrar qiymat zanjirini to‘rt bo‘g‘in – qishloq xo‘jaligi (1), qayta ishlash sanoati (2), agrologistika va savdo (3) hamda boshqa tarmoqlar (4) – sifatida qaraydi. Har bir bo‘g‘in uchun mahsulot hajmi X_j, boshqa bo‘g‘inlardan oraliq iste’mol Z_{ij} va qo‘shilgan qiymat $QQ_j = X_j - \Sigma_i Z_{ij}$ aniqlanadi. Texnik koeffitsiyentlar $a_{ij} = Z_{ij} / X_j$, Leontyev teskari matritsasi $L = (E - A)^{-1}$, mahsulot multiplikatori $m_j = \Sigma_i L_{ij}$, qo‘shilgan qiymat koeffitsiyentlari $v_j = QQ_j / X_j$ hisoblanadi. Yakuniy talabning ΔY vektorga o‘zgarishi mahsulot hajmini $\Delta X = L \cdot \Delta Y$ ga, qo‘shilgan qiymatni esa $\Delta QQ = \hat{v} \cdot L \cdot \Delta Y$ ga o‘zgartiradi, bunda $\hat{v}$ – v koeffitsiyentlaridan tuzilgan diagonal matritsa (1-rasm).

1-rasm. Agrar qiymat zanjirining bo‘g‘inlari va qo‘shilgan qiymatni hisoblash tamoyili[1]

Hisoblash algoritmi olti qadamdan iborat: 1) bo‘g‘inlar mahsulot hajmini Milliy statistika qo‘mitasining tarmoqlar bo‘yicha ishlab chiqarish ma’lumotlaridan olish; 2) bo‘g‘inlararo oqimlar matritsasini resurslar va foydalanish jadvallari hamda tarmoq texnologik me’yorlari asosida tuzish; 3) matritsani ustun va satr yig‘indilari bo‘yicha rasmiy yalpi qo‘shilgan qiymat bilan muvofiqlashtirish; 4) A va L matritsalarini, multiplikatorlarni hisoblash; 5) yakuniy talab ssenariylari bo‘yicha ΔX va ΔQQ ni aniqlash; 6) natijalarni zanjir chuqurligi ko‘rsatkichi – qo‘shilgan qiymatning tashabbuskor bo‘g‘indan tashqarida yaratilgan ulushi – orqali talqin qilish. Axborot bazasi sifatida 2024-yil uchun qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi, oziq-ovqat sanoati, transport va savdo tarmoqlarining rasmiy ko‘rsatkichlari olindi; oqimlar matritsasi texnologik me’yorlar asosida tiklanib, rasmiy yalpi qo‘shilgan qiymat bilan muvofiqlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Agrar qiymat zanjirining 2024-yil uchun tuzilgan bo‘g‘inlararo oqimlar matritsasi 1-jadvalda keltirilgan. Qishloq xo‘jaligi mahsulotining 430 trln so‘mlik hajmidan 118 trln so‘mi qayta ishlash sanoatiga, 42 trln so‘mi o‘z ichida (urug‘, yem, nasl), 9 trln so‘mi logistika va savdoga oraliq iste’mol sifatida yo‘naltirilgan, qolgan qismi yakuniy talabga – aholi iste’moli, eksport va zaxiralar – to‘g‘ri keladi (1-jadval).

1 Manba: muallif ishlanmasi.

1-jadval. Agrar qiymat zanjirining bo‘g‘inlararo oqimlar matritsasi, 2024-yil, trln so‘m[2]

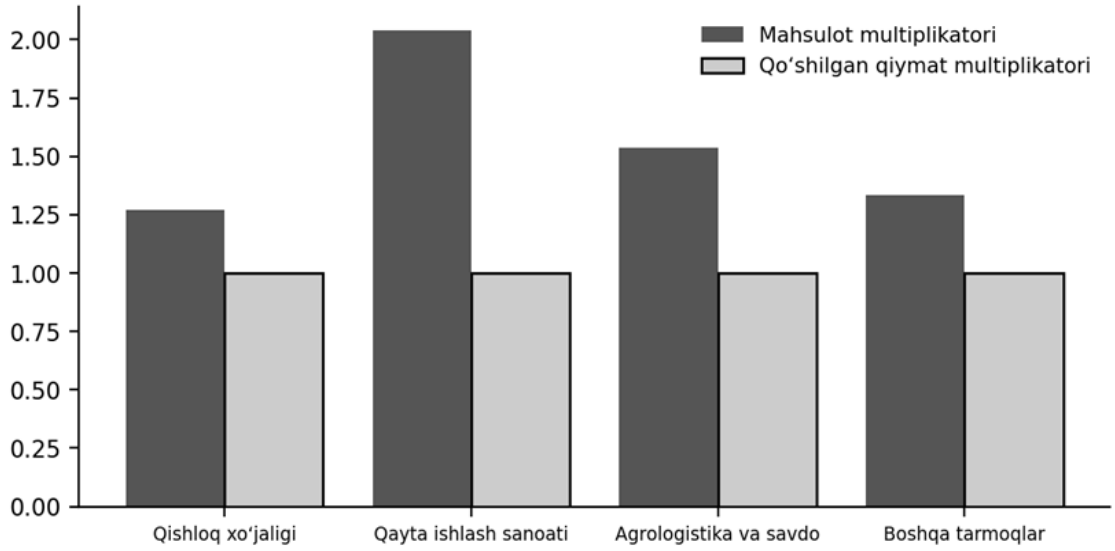
Bo‘g‘in (yetkazib beruvchi)	Qishloq xo‘jaligi	Qayta ishlash sanoati	Agrologistika va savdo	Boshqa tarmoqlar	Mahsulot hajmi, X
Qishloq xo‘jaligi	42	118	9	21	430
Qayta ishlash sanoati	6	27	14	22	265
Agrologistika va savdo	11	19	8	15	140
Boshqa tarmoqlar	25	31	17	60	520
Qo‘shilgan qiymat, QQ	346	70	92	402	–
QQ koeffitsiyenti, v	0.805	0.264	0.657	0.773	–

Qo‘shilgan qiymat koeffitsiyentlari bo‘g‘inlar o‘rtasida sezilarli farqlanadi: qishloq xo‘jaligida 0,805, qayta ishlashda 0,264, logistika va savdoda 0,657. Qayta ishlash bo‘g‘inida koeffitsiyentning shakllanishi tarmoq xomashyo sig‘imining yuqoriligi – mahsulot hajmining 45 foizi qishloq xo‘jaligi xomashyosi – bilan izohlanadi, ya’ni qayta ishlash bo‘g‘ini zanjirda qiymatni yaratish bilan birga, uni ko‘paytiruvchi va uzatuvchi vazifasini bajaradi. Texnik koeffitsiyentlar va Leontyev teskari matritsasi 2-jadvalda keltirilgan (2-jadval).

2-jadval
Texnik koeffitsiyentlar (A) va Leontyev teskari matritsasi (L) elementlari[3]

Bo‘g‘in	a_{1j}	a_{2j}	a_{3j}	a_{4j}	L_{1j}	L_{2j}	L_{3j}	L_{4j}
Qishloq xo‘jaligi	0.098	0.014	0.026	0.058	1.127	0.025	0.035	0.082
Qayta ishlash sanoati	0.445	0.102	0.072	0.117	0.582	1.144	0.109	0.205
Agrologistika va savdo	0.064	0.100	0.057	0.121	0.149	0.131	1.080	0.175
Boshqa tarmoqlar	0.040	0.042	0.029	0.115	0.084	0.060	0.042	1.150

Mahsulot multiplikatorlari qayta ishlash sanoatida eng yuqori – 2,039: qayta ishlangan mahsulotga yakuniy talabning har bir so‘mga oshishi zanjir bo‘ylab 2,04 so‘mlik umumiy mahsulot hajmini keltirib chiqaradi, shundan 0,58 so‘mi qishloq xo‘jaligiga to‘g‘ri keladi. Qishloq xo‘jaligi multiplikatori 1,269, logistika va savdo multiplikatori 1,536 ga teng. Qo‘shilgan qiymat multiplikatori barcha bo‘g‘inlar uchun birga teng, bu modelning muvozanatlashganligini – yakuniy talabning har bir so‘mi zanjirning turli bo‘g‘inlarida jami bir so‘m qo‘shilgan qiymat hosil qilishini – tasdiqlaydi; bo‘g‘inlar farqi aynan shu qiymatning qayerda yaratilishida namoyon bo‘ladi (2-rasm).

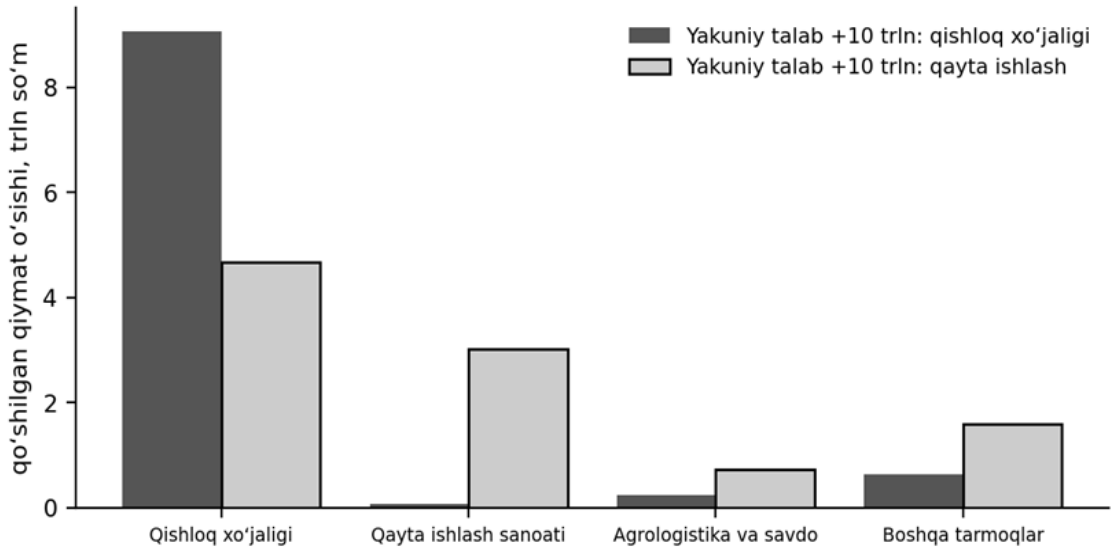

2-rasm. Agrar qiymat zanjiri bo‘g‘inlarining mahsulot va qo‘shilgan qiymat multiplikatorlari[4]

2 Manba: tarmoq texnologik me’yorlari va Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.
3 Manba: muallif hisob-kitoblari.
4 Manba: muallif hisob-kitoblari.

Yakuniy talabning qaysi bo‘g‘inda rag‘batlantirilishi zanjir samarasini tubdan o‘zgartiradi. Qishloq xo‘jaligi mahsulotiga yakuniy talab 10 trln so‘mga oshganda jami qo‘shilgan qiymatning 9,07 trln so‘mi (91 foizi) qishloq xo‘jaligining o‘zida yaratiladi, qayta ishlash, logistika va boshqa tarmoqlarga esa atigi 0,93 trln so‘m to‘g‘ri keladi. Qayta ishlangan mahsulotga talab 10 trln so‘mga oshganda esa 4,68 trln so‘m qo‘shilgan qiymat qishloq xo‘jaligida, 3,02 trln so‘m qayta ishlashda, 0,72 trln so‘m logistika va savdoda, 1,58 trln so‘m boshqa tarmoqlarda shakllanadi (3-jadval, 3-rasm).

3-jadval
Yakuniy talab 10 trln so‘mga oshganda qo‘shilgan qiymatning bo‘g‘inlar bo‘yicha taqsimlanishi, trln so‘m[5]

Bo‘g‘in	Ssenariy A: talab qishloq xo‘jaligida	Ssenariy B: talab qayta ishlashda	Farq (B − A)
Qishloq xo‘jaligi	9.07	4.68	-4.39
Qayta ishlash sanoati	0.07	3.02	2.95
Agrologistika va savdo	0.23	0.72	0.49
Boshqa tarmoqlar	0.64	1.58	0.94
Jami qo‘shilgan qiymat	10,00	10,00	0,00
Zanjir chuqurligi (tashabbuskor bo‘g‘indan tashqaridagi QQ ulushi), %	9,3	69,8	+60,5

3-rasm. Yakuniy talab o‘zgarishining bo‘g‘inlar bo‘yicha qo‘shilgan qiymat samarasi, trln so‘m[6]

Zanjir chuqurligi ko‘rsatkichi ikki ssenariyni ajratib beradi: birlamchi mahsulotga talab rag‘batlantirilganda samara zanjir bo‘ylab tarqalmaydi (9,3 foiz), qayta ishlangan mahsulotga talab rag‘batlantirilganda esa samaraning 70 foizi boshqa bo‘g‘inlarga, shu jumladan 47 foizi qishloq xo‘jaligiga uzatiladi. Demak, qayta ishlash bo‘g‘ini qishloq xo‘jaligi uchun ham yirik talab generatori hisoblanadi: qayta ishlash mahsulotiga har 10 trln so‘m talab qishloq xo‘jaligida 4,68 trln so‘m qo‘shilgan qiymat – ya’ni birlamchi mahsulotga bevosita talabdan faqat ikki baravar kam samara – yaratadi, lekin bunda qo‘shimcha ravishda sanoat, logistika va boshqa tarmoqlarda ham qiymat hosil bo‘ladi.

Olingan natijalar agrar siyosatning an’anaviy yo‘nalishi – birlamchi ishlab chiqarish hajmini oshirishni qo‘llab-quvvatlash bilan bir qatorda, zanjirning umumiy samarasini yanada kengaytirish imkoniyatlarini ko‘rsatadi. Qishloq xo‘jaligidagi yuqori qo‘shilgan qiymat koeffitsiyenti (0,805) tarmoqning oraliq iste’moli samarali darajada shakllanganini, ya’ni sanoat resurslari (o‘g‘it, texnika, xizmatlar)dan foydalanish imkoniyatlari mavjudligini ham anglatadi; bu intensivlik darajasini oshirish bilan bog‘liq bo‘lib, o‘z navbatida hosildorlikni yuksaltirishga xizmat qiladi. Qayta ishlashga yo‘naltirilgan talab esa qishloq xo‘jaligidan tashqari tarmoqlarda ham qiymat yaratib,

5 Manba: muallif hisob-kitoblari.
6 Manba: muallif hisob-kitoblari.

bandlik va soliq bazasini kengaytirishga xizmat qiladi.

Modelning cheklovlari bo‘g‘inlararo oqimlar matritsasining texnologik me’yorlar asosida tiklanganligi va to‘rt bo‘g‘inli agregatsiya darajasida ekanligi bilan bog‘liq: mahsulot turlari (don, meva-sabzavot, chorvachilik) kesimida koeffitsiyentlar sezilarli farqlanishi mumkin. Shu sababli model natijalari mutlaq miqdorlar sifatida emas, bo‘g‘inlar o‘rtasidagi nisbatlar va samaraning taqsimlanish yo‘nalishi sifatida talqin qilinishi lozim. Rasmiy resurslar va foydalanish jadvallari e’lon qilinganda matritsani aniqlashtirish va mahsulot guruhlari kesimida kengaytirish modelni takomillashtirishning keyingi bosqichi hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ishlab chiqilgan to‘rt bo‘g‘inli model va olti qadamli algoritm agrar qiymat zanjirida qo‘shilgan qiymat yaratilishini bo‘g‘inlar kesimida miqdoriy baholash imkonini beradi. 2024-yil ma’lumotlari bo‘yicha qayta ishlash sanoatining mahsulot multiplikatori (2,039) qishloq xo‘jaligi (1,269) va logistika hamda savdo (1,536) multiplikatorlaridan yuqori ekani, qayta ishlangan mahsulotga talab o‘sishining 70 foizi boshqa bo‘g‘inlarda, shu jumladan 47 foizi qishloq xo‘jaligida qo‘shilgan qiymat yaratishi aniqlandi.

Shu asosda agrar siyosatda qo‘llab-quvvatlash vositalarini birlamchi ishlab chiqarish hajmidan zanjirning qayta ishlash va logistika bo‘g‘inlariga – xomashyoga talabni kengaytiruvchi va samarani zanjir bo‘ylab tarqatuvchi bo‘g‘inlarga – yo‘naltirish, qishloq xo‘jaligida sanoat resurslaridan foydalanish intensivligini oshirish hamda agrar dasturlar samarasini baholashda zanjir chuqurligi ko‘rsatkichidan foydalanish taklif etiladi. Model hududlar va mahsulot guruhlari kesimida kengaytirilganda agrar sektorni boshqarishda qo‘shilgan qiymat mezoniga o‘tishning uslubiy asosi bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026-yil 28-apreldagi “Agrar va oziq-ovqat sohalarini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 206-son qarori // URL: https://lex.uz/uz/docs/-8164708

2. Salimov B.T., Yusupov M.S., Umurzoqov O‘.P. Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti. Darslik. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2019. – 420 b.

3. Berkinov B.B. Ekonometrika. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015. – 240 b.

4. Umurzoqov O‘.P., Sultonov A.S. Qishloq xo‘jaligida resurslardan samarali foydalanish iqtisodiyoti. – Toshkent: TIQXMMI, 2017. – 212 b.

5. Murtazayev O. Agrar siyosat va oziq-ovqat xavfsizligi. – Samarqand: SamQXI, 2018. – 196 b.

6. Leontief W. Input-Output Economics. 2nd ed. – New York: Oxford University Press, 1986. – 436 p.

7. Miller R.E., Blair P.D. Input-Output Analysis: Foundations and Extensions. 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – 750 p.

8. Gereffi G., Humphrey J., Sturgeon T. The Governance of Global Value Chains // Review of International Political Economy. – 2005. – Vol. 12, № 1. – P. 78–104.

9. FAO. Developing Sustainable Food Value Chains: Guiding Principles. – Rome: FAO, 2014. – 89 p.

10. Barrett C.B., Reardon T., Swinnen J., Zilberman D. Agri-food Value Chain Revolutions in Low- and Middle-Income Countries // Journal of Economic Literature. – 2022. – Vol. 60, № 4. – P. 1316–1377.

11. Abdug‘aniyev A. Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti. Darslik. – Toshkent: TDIU, 2004. – 384 b.

12. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Milliy hisoblar: statistik to‘plam. – Toshkent, 2025. https://stat.uz

13. United Nations. Handbook on Supply, Use and Input-Output Tables with Extensions and Applications. – New York: UN, 2018. – 694 p.

14. OECD. Inter-Country Input-Output (ICIO) Tables, 2023 edition. https://www.oecd.org/sti/ind/inter-country-input-output-tables.htm

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07 https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal t.me/yait_2100